

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže rozhodl ve správním řízení zahájeném dne 31. května 1999 z vlastního podnětu podle § 18 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve spojení s § 12 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb. ve věci možného porušení § 3 odst. 1 tohoto zákona účastníkem řízení, jímž je společnost

Jihočeské pivovary, a. s., se sídlem České Budějovice, Karolíny Světlé 4, IČ 46 67 81 58, zastoupená Milanem Kentem DeMillanem, předsedou představenstva a ing. Petrem Kratochvílem, místopředsedou představenstva, ve správním řízení zastoupená JUDr. Rudolfem Šubrtem, advokátem advokátní kanceláře KLEIN ŠUBRT DOŠKOVÁ advokátní kancelář, v. o. s., Vinohradská 37, Praha 2, na základě plné moci ze dne 10. června 1999,

t a k t o :

1. Účastník řízení, Jihočeské pivovary, a. s., se sídlem České Budějovice, Karolíny Světlé 4, porušil ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 63/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů tím, že uzavřel s distributory piva jím vyráběného, v letech 1996 až 1998 Rámcové kupní smlouvy, které v článku II – „Cena“ obsahují ustanovení „*Kupující se zavazuje prodávat zboží minimálně za doporučené ceny uvedené v příloženém ceníku*“, resp. „*Kupující se zavazuje prodávat zboží uvedené v ceníku této smlouvy s rabatem minimálně 8%*“. Tato ustanovení naplňují znaky zakázané a neplatné dohody o nepřímém určení ceny ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2 písm. a) téhož zákona a ve svém kumulativním účinku vedla k narušení hospodářské soutěže na trhu piva v České republice. Plnění těchto dohod se podle ustanovení § 11 odst. 1 písm. d) zákona č. 63/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů zakazuje.
2. Za porušení zákazu uvedeného v § 3 odst. 1 zákona č. 63/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů se účastníku řízení - společnosti Jihočeské pivovary, a. s., ukládá v souladu s § 11 odst. 1 písm. h) a § 14 odst. 4 téhož zákona pokuta ve výši

150 000,- Kč

(slovy: sto padesát tisíc korun českých).

Pokuta je splatná do 15 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí na účet Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže u České národní banky, pobočka Brno, číslo účtu 3754-24825-621/0710, konst. symbol 1148, var. symbol 46 67 81 58.

O d ů v o d n ě n í :

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) zahájil dne 31. 5. 1999 z vlastního podnětu správní řízení se společností Jihočeské pivovary, a. s. (dále jen „JČP“) ve věci možného porušení § 3 odst. 1 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb. (dále jen „zákon“ nebo „zákon o ochraně hospodářské soutěže“). Možné porušení uvedeného ustanovení zákona bylo spatřováno v uzavření souboru rámcových kupních smluv (distributorských smluv na prodej piva), v nichž se účastník řízení jako prodávající dohodl s kupujícími na jejich závazku prodávat zboží minimálně za doporučené ceny uvedené v příloženém ceníku. Správní řízení bylo zahájeno poté, co Úřad obdržel v jiné věci od JČP distributorskou smlouvu na prodej piva číslo 0200116 – rámcovou kupní smlouvu, kterou JČP jako strana prodávající uzavřely s Jaroslavem Vochvestou jako stranou kupující dne 30. října 1998. Článek II této smlouvy obsahuje ujednání, že *„kupující se zavazuje prodávat zboží minimálně za doporučené ceny uvedené v příloženém ceníku“*. Správní řízení mělo prověřit, zda uvedené ustanovení smlouvy není v rozporu s § 3 odst. 1 zákona o ochraně hospodářské soutěže a zda ze strany JČP nedochází k nedovolenému narušování hospodářské soutěže na trhu.

Zjištěné skutečnosti a důkazy

Z výpisu z obchodního rejstříku bylo zjištěno, že společnost JČP byla zapsána do obchodního rejstříku dne 1. května 1992. Předmětem jejího podnikání je především výroba piva a sladu.

Dne 14. 6. 1999 se v sídle Úřadu konalo ústní jednání, při němž společnost JČP poskytla vyžádané podklady (2 typy rámcové kupní smlouvy, seznam distributorů, informace o podílu na trhu, ceník, výsledovku atd.) a vyjádření k předmětu správního řízení (ve spise listy č. 3 – 37). Z předložených informací vyplynulo, že JČP uzavíraly 2 typy rámcové kupní smlouvy s distributory, z nichž jeden typ obsahuje shora citované ujednání o minimální ceně (smluv tohoto typu je podle písemného prohlášení JČP pouze osm), druhý typ smlouvy toto ujednání neobsahuje. Rámcová kupní smlouva je uzavřena celkem s 67 distributory z celé ČR, většinou velkoobchody, uvedenými v předloženém seznamu. Ke smlouvám neexistují žádné dodatky a přílohy. Smlouvy byly uzavírány od roku 1996 do konce roku 1998, v letošním roce nebyla uzavřena žádná nová smlouva. Ve vyjádření k předmětu správního řízení JČP uvedly, že zkoumané rámcové kupní smlouvy připravil dřívější management společnosti. Nové vedení JČP se intenzivně zabývá změnou distribučního systému a postupným nahrazováním tohoto typu smluv. Asi 50% produkce JČP je od června 1999 prodáváno podle smlouvy uzavřené s Plzeňským Prazdrojem, a. s. Do konce června 1999 má být vypovězeno posledních 8 smluv, které jsou ještě v platnosti v podobě obsahující zkoumané ustanovení. Účastník řízení v závěru svého vyjádření vyzývá Úřad, aby vzal v úvahu úsilí nového vedení společnosti a přihlédl k tomu, že společnost sama bez souvislosti se zahájeným správním řízením učinila všechny kroky k ukončení smluv obsahujících zkoumané ustanovení. JČP by považovaly jakoukoli sankci za nepřiměřenou, neboť společnost již možný konflikt se zákonem odstranila a sankce by postihla osoby, které tento možný rozpor nezpůsobily, ale naopak se snaží o respektování předpisů regulujících hospodářskou soutěž.

Při ústním jednání (ve spise listy č. 38 – 41) dále zástupce účastníka řízení upřesnil, že všechny rámcové kupní smlouvy jsou ke dni 14. 6. 1999 v platnosti, avšak postupně budou ukončovány dohodou. V případech, kdy k dohodě nedojde, smlouvy budou vypovězeny. Ukončení rámcových smluv s distributory vyplývá ze smlouvy uzavřené s Plzeňským Prazdrojem, a. s., podle níž distribuci piva JČP v ČR převezme tato společnost. Pouze v rámci jihočeského regionu zůstane systém smluvních distributorů zachován.

Úřad si pro ověření informací poskytnutých JČP vyžádal podklady i od smluvních distributorů (smlouvy, ceníky apod.). Bylo obesláno všech 8 distributorů, jejichž smlouva podle sdělení JČP

obsahuje ujednání o minimální ceně, a dalších 30 distributorů ze seznamu, jejichž smlouvy dle prohlášení JČP závadná ustanovení neobsahují. Po vyhodnocení podkladů zaslaných distributory zjistil Úřad následující skutečnosti:

Rámcová kupní smlouva

Společnost JČP v průběhu let 1996 až 1998 uzavírala více typů rámcových kupních smluv než dva uváděné typy. Rovněž různě formulovaná ujednání o ceně pro další prodej se vyskytují ve více smlouvách než, v účastníkem řízení uváděných, osmi.

Každá rámcová kupní smlouva (označovaná v záhlaví též jako distributorská smlouva na prodej piva číslo ...) obsahuje označení strany prodávající, jíž je společnost JČP, a strany kupující, jíž je právnická nebo fyzická osoba, většinou provozující velkoobchod s pivem či nápoji. Podle čl. I smlouvy se prodávající zavazuje dodat kupujícím pivo značky Samson, Platan a Regent a kupující se zavazuje toto pivo odebrat a zaplatit. V čl. II je stanoveno, že cena jednotlivých výrobků prodávajícího je uvedena v ceníku, který je přílohou smlouvy. V části rámcových kupních smluv, uzavíraných převážně v letech 1997 a 1998, je obsaženo v čl. II navíc ustanovení, že „*kupující se zavazuje prodávat zboží minimálně za doporučené ceny uvedené v příloženém ceníku*“. Druhý typ rámcové kupní smlouvy (užívaný převážně v roce 1996) uvádí, že „*kupující se zavazuje prodávat zboží uvedené v ceníku této smlouvy s rabatem minimálně 8%*“. Třetí typ smlouvy ani jedno z předchozích ujednání neobsahuje. Další články rámcové kupní smlouvy (shodně u všech typů) upravují čas a způsob placení, platební podmínky, záruku, reklamace, hospodaření s obaly atd. Čl. XI obsahuje podmínky odstoupení od smlouvy. V některých smlouvách je stanoveno, že prodávající (JČP) je oprávněn odstoupit od smlouvy mj. v případě, že „*kupující poruší ustanovení čl. II této smlouvy o minimální ceně*“. Toto ujednání se objevuje ve smlouvách uzavíraných v letech 1996 - 1997. Nebylo zjištěno ve smlouvách uzavřených v roce 1998.

Distributoři JČP hradí nakoupené pivo na základě ceníku výrobků, který je přílohou rámcové kupní smlouvy. Z ceníkových cen jim byla do 30. 6. 1999 poskytována sleva 10%, od 1. 7. 1999 sleva činí 2%. V letošním roce byl vydán ceník platný od 1. 3. 1999; aktuální ceník, jež upravil ceny piva značky Regent, platí od 12. 7. 1999.

Od 1. 6. 1999 došlo k zásadní změně v distribuci výrobků společnosti JČP. Distributoři byli JČP koncem května vyrozuměni (ve spise list č. 188), že od 1. 6. 1999 bude zahájena spolupráce v oblasti distribuce zboží se společností Plzeňský Prazdroj, a. s., jež bude zajišťovat kompletní servis dodávek všem zákazníkům. Od uvedeného data mají distributoři objednávat zboží JČP v obchodně distribučních střediscích Plzeňského Prazdroje, a. s., který taktéž bude provádět fakturaci za odebrané zboží. V dopise JČP se dále sděluje, že podmínky spolupráce zůstávají beze změn, obchodní podmínky a reklamní aktivity se budou nadále projednávat společně, Plzeňský Prazdroj, a. s., zajišťuje pouze distribuci výrobků. Cílem nového distribučního systému je rozšíření dostupnosti piva JČP a celonárodní pokrytí distribuce.

Dne 24. 6. 1999 bylo distributorům oznámeno vypovězení rámcové kupní smlouvy v souladu s čl. XII. Výpovědní lhůta činí 3 měsíce, takže smluvní vztah z rámcových kupních smluv mezi JČP a distributory zanikne dne 30. 9. 1999.

Písemná vyjádření distributorů

Úřad požádal 38 distributorů ze seznamu 67 smluvních partnerů JČP, kteří uzavřeli s JČP rámcovou kupní smlouvu, o písemné vyjádření k několika položeným otázkám. Úřad též od distributorů vyžádal ceník, na základě něhož prodávají pivo značek Samson, Platan a Regent svým zákazníkům.

Otázky Úřadu směřovaly ke zjištění, zda distributoři dodržují ustanovení čl. II rámcové kupní smlouvy a prodávají zboží minimálně za doporučené ceny uvedené v příloženém ceníku či - u staršího typu smlouvy - s rabatem minimálně 8%. Cílem dotazů též bylo prověřit, zda jsou JČP seznámeny

s nabídkovým ceníkem distributorů a zda sledují či kontrolují dodržování výše uvedeného ujednání rámcové kupní smlouvy. Z odpovědí distributorů bylo zjištěno, že:

- JČP jsou obeznámeny s nabídkovým ceníkem jednotlivých distributorů (Pavel Dlouhý, Planá, ve spise listy č. 133 – 134, Miroslav Kudláček, Jablonec nad Nisou, ve spise listy č. 165 – 167, MARIKO NOVA, s.r.o., Kralovice, ve spise listy č. 171 – 174).
- distributoři prodávali za ceny shodné s pivovarem (Miroslav Jizba, Dymokury, ve spise listy č. 145 – 158).
- k otázce, zda JČP kontrolovaly dodržování cen, se jednotliví distributoři vyjadřovali různě – 4 z dotázaných odpověděli jednoznačně, že dodržování bylo kontrolováno, další označovali dodržování ceníku jako nutnost pro obchodování, zbývající se vyjádřili, že ceníky sice dodržovali, ale není jim známo, že by JČP kontrolu prováděly (např. GRANO Skuteč s.r.o., ve spise listy č. 159 - 164. V zaslané smlouvě je obsaženo ujednání o ceně, je sjednána možnost odstoupení od smlouvy v případě porušení tohoto ustanovení. GRANO Skuteč s. r. o. zaslala jako svůj nabídkový ceník ceník vydaný JČP. Společnost JČP smlouvu s tímto distributorem neuvedla do seznamu smluv, které obsahují ujednání o minimální ceně).
- v jednom z typů rámcových smluv je zakotveno ustanovení o možnosti odstoupení od smlouvy v případě nedodržování ustanovení o ceně.
- JČP uvedly, že pouze 8 distributorů má ještě nyní ve smlouvách zakotven závazek o dodržování ceny, Úřad však vlastním šetřením zjistil, že předmětné ustanovení se v současnosti vyskytovalo ještě v dalších třech smlouvách předložených distributory.
- ceníkové ceny dodržovali i ti distributoři, jejichž smlouvy ustanovení o ceně neobsahovaly.

Většina distributorů na žádost Úřadu o zaslání vlastního prodejního ceníku piva Samson, Platan a Regent přiložila nabídkový ceník JČP, podle něhož prodávají. Pouze jeden bývalý distributor uvedl, že se neřídil cenovými požadavky pivovaru, ale vlastní potřebou a ekonomickým vyhodnocením. Několik distributorů sdělilo, že po převodu distribuce piva JČP pod Plzeňský Prazdroj, a. s., a odejmutí slevy ve výši 10% ukončilo prodej piva JČP. (Od 1. 7. 1999 je distributorům poskytována sleva 2%

Vymezení relevantního trhu

Pro posouzení rámcových kupních smluv z hlediska účelu zákona je nutno vymezit relevantní trh, na němž se předpokládáné protisoutěžní účinky projevují.

Relevantní trh obecně je místem, kde se střetává nabídka s poptávkou. Trh se vymezuje věcně (výrobně), časově a geograficky. Trh po stránce věcné zahrnuje všechny identické výrobky a výrobky, které spotřebitelé považují za zaměnitelné nebo nahraditelné vzhledem k jejich charakteristickým vlastnostem, specifickým rysům, ceně a zamýšlenému způsobu použití. Rámcová kupní smlouva uzavřená mezi JČP a distributory se týká lahvového, plechovkového a sudového piva vyráběného JČP.

Při vymezování trhu po stránce **věcné** vycházel Úřad z vlastních poznatků a svých předchozích rozhodnutí (např. S 107/96-240, S 129 – 134/98-240). Výrobní trh, který je relevantní danému případu, tvoří pivo, a to jak pivo dodávané v sudech, tak v láhvích a plechovkách.

Po stránce **geografické** zahrnuje relevantní trh území, které účastník řízení sám nebo na základě smluv zásobuje. Distribuce piva JČP je organizována na národní bázi, neboť na celém tomto trhu existují homogenní podmínky. Z toho důvodu je relevantním geografickým trhem celé území ČR.

Po stránce **časové** jde o trh trvalý, charakterizovaný pravidelnými a opakujícími se dodávkami v průběhu celého roku. Pro potřebu správného řízení bylo sledováno období roku 1998.

Na takto shora vymezeném relevantním je podíl společnosti JčP vyšší než 5 %. Toto zjištění Úřadu provedené na základě informací o výstavu piva pro trh ČR od jednotlivých pivovarů (pramen: Český svaz pivovarů a sladoven) odpovídá i podílu na trhu uváděnému samotnými JčP (ve spise listy č. 26 – 37). Prostřednictvím distributorů bylo v roce 1998 prodáváno asi 26% piva JčP, zbývající část tvořil prodej přes maloobchody, obchodní řetězce a přímé dodávky do hostinských provozoven.

Zhodnocení důkazů na základě zákona o ochraně hospodářské soutěže

Podle § 1 zákona o ochraně hospodářské soutěže je účelem tohoto zákona ochrana hospodářské soutěže na trhu výrobků a výkonů (dále jen „zboží“) proti jejímu omezování, zkruslování nebo vylučování (dále jen „narusování“).

Podle § 3 odst. 1 zákona veškeré dohody mezi soutěžiteli, rozhodnutí sdružení podnikatelů a jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě (dále jen „dohody“), které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže na trhu zboží, jsou zakázány a neplatné, pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak nebo pokud Úřad nepovolil výjimku.

Podle § 3 odst. 2 zákona jsou ve smyslu ustanovení odst. 1 zakázanými zejména dohody, popřípadě jejich části, obsahující např. přímé nebo nepřímé určení cen, popřípadě jiných obchodních podmínek, dohody o rozdělení trhu nebo nákupních zdrojů atd.

Pro dokazování sloužily listinné důkazy: v prvé řadě uzavřené rámcové kupní smlouvy s distributory, dále nabídkové ceníky distributorů a jejich písemná vyjádření.

Rámcová kupní smlouva i ceníky distributorů jsou popsány výše. Úřad považuje za dohodu narušující soutěž ujednání obsažené v čl. II rámcových kupních smluv: „*kupující se zavazuje prodávat zboží minimálně za doporučené ceny uvedené v příloženém ceníku*“ (u smluv uzavíraných v letech 1997 a 1998) a „*kupující se zavazuje prodávat zboží uvedené v ceníku této smlouvy s rabatem minimálně 8%*“ (u smluv uzavíraných v roce 1996). Tato ujednání jsou dohodou o nepřímém určení ceny pro další prodej. Závazek kupujících k dodržování minimální ceny při dalším prodeji je v jednom typu smluv navíc podepřen i hrozbou odstoupení od smlouvy ze strany JčP v případě porušení ustanovení o minimální prodejní ceně. Jak vyplynulo ze sdělení distributorů, společnost JčP je povětšinou obeznámena s prodejními cenami distributorů a dodržování čl. II smlouvy o minimální prodejní ceně kontroluje.

Ustanovení § 3 zákona o ochraně hospodářské soutěže plně dopadá jak na horizontální, tak na vertikální dohody, tj. dohody mezi subjekty, které si nekonkurují, ale jejichž činnost na sebe navazuje, např. ve vztahu výrobce – distributor - prodejce. Dohoda, jež je předmětem tohoto řízení, je dohodou vertikální, jejíž účinky se projeví na horizontální úrovni: sjednocením cen jednak mezi velkoobchody, jednak mezi velkoobchody (distributory) a pivovarem samotným. Zákazníci velkoobchodů i přímí zákazníci JčP ztratili možnost výběru z různých cenových nabídek, neboť mohli nakoupit pivo JčP od podstatné části distributorů i pivovaru za totožnou cenu. Pro samotné distributory dohoda znamenala vyloučení rizika spojeného se vzájemným soutěžením, vyloučení konkurence a její nahrazení zakázanou dohodou. Dohody o ceně zboží pro další prodej vedly ke sjednocení cen lahvového, plechovkového i sudového piva JčP mezi prodejci, k vyloučení soutěže mezi zbožím značky Samson, Platan a Regent (tzv. „intra-brand competition“), a tím k narušení soutěže na vymezeném relevantním trhu.

JčP jako tvůrce distribučního systému pro prodej svých výrobků a autor kupní smlouvy určil svým smluvním distributorům nepřímou cenu pro další prodej. Distributoři jsou přitom samostatní soutěžitelé – buď podnikající fyzické osoby nebo právnické osoby, jež o ceně prodávaných výrobků mají rozhodovat samostatně a nezávisle.

Určování cen dohodami mezi soutěžiteli je s ohledem na funkci ceny závažným protisoutěžním deliktem. Cena jako výslednice vztahů mezi výrobcem, konkurencí a spotřebitelem hraje v tržní ekonomice klíčovou roli. Každý soutěžitel má o ceně svého zboží rozhodovat samostatně

a nezávisle. Fixace cen je vždy protiprávní, není nutno dokazovat žádné dopady dohody o ceně na skutečné tržní podmínky. Porušení zákona spočívá již v existenci samotné dohody.

Úřad konstatuje, že cena pro další prodej nebyla pouze doporučená, neboť v tom případě by nebyla podepřena sankcí odstoupení od smlouvy v případě porušení ustanovení o minimální prodejní ceně. Jak text samotné rámcové kupní smlouvy, tak vyjádření distributorů dosvědčují, že nešlo o ceny doporučené, ale o ceny s pevným určením spodní hranice. Distributoři se teoreticky od této ceny mohli odchýlovat směrem nahoru, avšak jak bylo zjištěno z ceníků, většinou prodávali za tutéž cenu jako pivovar a ostatní distributoři. Úřad dodává, že nezávazná cenová doporučení jsou přípustná za předpokladu, že dodavatel prodejní ceny vždy jako doporučené označuje a tak i jedná.

I když podíl jednotlivých distributorů na zásobování relevantního trhu je zanedbatelný, přesto soutěžní prostředí bylo narušeno, a to následkem kumulativního účinku všech cenových dohod. Cenových dohod bylo podle zjištění Úřadu více než 8, jak uváděl účastník řízení. Přesný počet smluv se závadným ustanovením se nepodařilo zjistit kvůli nedostatkům v evidenci smluv u JČP. Pokud přes distributory bylo prodáváno více než 26% piva JČP, pak podle odhadu Úřadu byla asi polovina z tohoto množství dodávána na základě smluv obsahujících ujednání o určení ceny pro další prodej. Navíc, jak vyplynulo z odpovědí distributorů, pivo JČP prodávali za ceny stanovené ceníkem JČP i ti distributoři, kteří ve smlouvě ujednání o ceně neměli. Úřad tuto skutečnost vysvětluje tak, že prodej pivovaru i všech distributorů podle jednotného ceníku byl tak zaužívanou a dlouhodobou praktikou, kterou mlčky či ústně převzali i distributoři, kteří k ní nebyli smluvně zavázáni.

Úřad konstatuje, že účastník řízení porušil ustanovení § 3 odst. 1 zákona tím, že uzavřel dohody o prodejních cenách piva pro další prodej ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2 písm. a) zákona, které jsou zakázané a neplatné.

Jak je již uvedeno shora, smluvní vztah mezi JČP a distributory zanikne dnem 30. 9. 1999. Z toho důvodu nepovažoval Úřad za nutné ukládat účastníkovi řízení povinnost k nápravě spočívající v informování druhých smluvních stran o zániku plnění cenové dohody a v úpravě smluv.

Vyjádření účastníka řízení k výsledkům šetření

Po seznámení s výsledky šetření předložil účastník řízení vyjádření, v němž uvádí (ve spise listy č. 266 – 268):

- Souhlasíme s názorem Úřadu, že ustanovení čl. II, poslední věta posuzovaných smluv je dohodou o cenách ve smyslu § 3 zákona o ochraně hospodářské soutěže.
- Nemůže však jít o dohody ve smyslu § 3 odst. 1 a 2 písm. a) zákona, avšak o tzv. bagatelní kartely ve smyslu § 3 odst. 4 písm. c) zákona. Souhrnné dodávky JČP na příslušných 8 odběratelů činily 0,42 až 1,08% produkce společnosti JČP, přičemž podíl produkce JČP na celostátní produkci se pohyboval okolo 5%. Na bagatelní kartely se zákaz podle § 3 odst. 1 nevztahuje. Soutěžitelé nemají povinnost požádat o schválení takových dohod. Objem dodávek na základě posuzovaných kupních smluv nepřekročil 5% celostátního nebo 30% místního trhu.
- Dohodou podle § 3 odst. 1 zákona může být pouze dohoda nebo jednání alespoň dvou soutěžitelů. Zákon o ochraně hospodářské soutěže neumožňuje postihnout vznik kumulativního účinku více dohod vzniklých jednáním jednoho soutěžitele. Není možno kvalifikovat jednání jednoho soutěžitele jako dohodu narušující soutěž.
- Společnost JČP učinila kroky k odstranění závadného stavu tak, že posuzované smlouvy ukončila výpovědí.
- Podobné řízení vedl Úřad se společností Pivovar RADEGAST, a. s., které skončilo rozhodnutím příznivým pro tuto společnost.

Úřad k námitkám účastníka řízení zaujal následující stanovisko:

Účastník řízení uznává uzavření dohod o cenách ve smyslu § 3 zákona, avšak vzhledem k podílu osmi příslušných odběratelů na trhu má za to, že jde o bagatelní dohody podle § 3 odst. 4 písm. c) zákona. Tento právní názor nemůže Úřad akceptovat. Za prvé, smluv obsahujících ujednání o ceně bylo více než osm, jak uvádí účastník řízení. Za druhé, podíl dodávek piva JčP prostřednictvím distributorů činil asi 26% produkce JčP, z toho přibližně polovina se prodávala na základě smluv obsahujících ujednání o ceně. Za třetí, podíl společnosti JčP jako účastníka řízení na vymezeném relevantním trhu činí více než 5%. Za čtvrté, v případě dohody o ceně nelze o pojmu „bagatelní kartel“ hovořit, neboť jak vyplývá z § 3 odst. 2 zákona, zakázány jsou veškeré dohody o cenách. Zákon navíc obsahuje zákaz cenových ujednání i v § 3 odst. 4 písm. a), takže odst. 4 neobsahuje výjimku pro dohody o ceně. Dohody o ceně nejsou ze zákazu daného § 3 odst. 1 a 2 zákona vyňaty, neboť dohody tohoto typu mají nejvíce negativních dopadů na soutěž.

Je pravdou, že dohoda je dvoustranný či vícestranný právní úkon. Účastník řízení se však domnívá, že zákon o ochraně hospodářské soutěže neumožňuje postihnout kumulativní účinek dohod a jednání jednoho soutěžitele kvalifikovat jako dohodu narušující soutěž. Úřad se kumulativními účinky dohod zabýval již v rozhodnutích čj. R 8-24/97 ze dne 7. 12. 1998 ve věci distribučních smluv uzavřených společností Plzeňský Prazdroj, a. s., čj. R 6/98 ze dne 24. 8. 1998 ve věci dohod o výhradním nákupu piva společností Královský pivovar Krušovice, a. s., a čj. R 7/98 ze dne 24. 8. 1998 ve věci dohod o výhradním nákupu piva společností Pivovar RADEGAST, a. s. Ve všech případech jde o pravomocná rozhodnutí předsedy Úřadu. V uvedených řízeních byl jediným účastníkem správního řízení pouze dodavatel – výrobce, neboť postavení organizátora distribuční sítě jako jediného účastníka řízení vyplývá z charakteru skutkové podstaty narušení soutěžního prostředí na stanoveném relevantním trhu. Každá dohoda narušující soutěž musí být posouzena s ohledem na její právní a faktické okolnosti, což Úřad učinil tím, že posuzoval nikoli jednotlivou dohodu, ale jejich soubor, který na trhu existuje. Existence podobných dohod na relevantním trhu je jedním z faktorů, které musí být vzaty v úvahu. Hospodářská soutěž byla narušena následkem společného (úhrnného, kumulativního) účinku všech cenových dohod, přičemž odpovědnost za uzavření těchto dohod nese především společnost JčP.

Úřad taktéž dává za pravdu účastníkovi řízení, že závadný stav byl odstraněn, neboť smlouvy byly vypovězeny. Zbývá podotknout, že smlouvy byly vypovězeny z důvodu přechodu na nový distribuční systém, který zajišťuje Plzeňský Prazdroj, a. s.

V závěru svého vyjádření připomíná účastník správní řízení, které Úřad vedl se společností Pivovar RADEGAST, a. s., jež skončilo rozhodnutím příznivým pro tuto společnost. Řízení s uvedenou společností skončilo rozhodnutím předsedy Úřadu čj. R 7/98 ze dne 24. 8. 1998 v němž se konstatuje, že Pivovar RADEGAST, a. s., porušil § 3 odst. 1 zákona, neboť jím uzavírané smlouvy o výhradním odběru a prodeji piva jsou ve svém kumulativním účinku zakázanými a neplatnými dohodami narušujícími hospodářskou soutěž. Za porušení § 3 odst. 1 zákona byla pivovaru uložena pokuta ve výši 100 000,- Kč. Rozhodnutí týkající se společnosti JčP končí podobným výrokem – je konstatováno porušení § 3 odst. 1 zákona a je uložena pokuta, jež je srovnatelná s pokutou uloženou v uváděném řízení.

Praxe v EU

Pod jurisdikci článku 85 Smlouvy, nyní čl. 81 Smlouvy (dohody omezující soutěž) spadají i dohody, při kterých jedna ze smluvních stran dobrovolně omezuje svoji podnikatelskou aktivitu ve prospěch druhé smluvní strany tak, že fakticky dochází k cenové vázanosti.

Evropská komise se problematikou cenové vázanosti distributorů zabývala v několika případech. Např. ve věci SYSTEMFORM CASE (OJ L 47 z 18. 2. 1997) Komise prokázala, že všechny kontrakty, které německá společnost SYSTEMFORM GmbH uzavřela se svými distributory, obsahují omezení volnosti distributora určit své vlastní ceny. Tato omezení spočívala v tom, že ceny pro konkrétní teritorium by měly být tvořeny společně dodavatelem a distributorem. Dalším významným případem je věc Telefunken (rozhodnutí Komise 82/267/EEC DOCNUM 382 DO 267).

Bylo prokázáno, že smlouvy mezi společností Telefunken a distributory obsahují ustanovení, která mj. nepřímo určují prodejní ceny distributorů. Jednání společnosti Telefunken bylo posouzeno podle čl. 85 odst. 1 Smlouvy jako zakázaná kartelová dohoda a účastník řízení dostal pokutu 1 000 000 ECU. V případě Van Maewijk/FNK-SCK Komise prokázala, že holandská firma FNK aplikovala v průběhu 12 let doporučené ceny. Komise uložila společnosti FNK pokutu ve výši 11,5 milionů ECU. Další případy cenové vázanosti byly řešeny národními antimonopolními úřady (Španělsko, Portugalsko, Německo). Např. v Německu Bundeskartellamt pokutoval výrobce a importéry barev, zubní pasty a džínových kalhot za to, že nezávazné doporučené ceny pro uvedené výrobky byly vnuceny distributorům.

Možnost omezit distributora při stanovení prodejních cen pro spotřebitele není zahrnuta ani v platných blokových výjimkách. Dohoda, jíž by se smluvní strany vzdaly možnosti nezávisle určovat své ceny a obchodní podmínky, by přesáhla rámec blokových výjimek (nařízení Komise). Dokonce i v Oznámení Komise pro dohody zanedbatelného významu (Official Journal C 372 ze dne 9. 12. 1997) se uvádí, že aplikovatelnost čl. 85 odst. 1 Smlouvy (po přečíslování s platností od 1. 5. 1999 jde o čl. 81 odst. 1 smlouvy) nemůže být vyloučena mj. pro vertikální dohody, jejichž cílem je stanovení prodejních cen, a to i tehdy, pokud by podniky splňovaly kritéria *de minimis* stanovená v Oznámení.

Úřad konstatuje, že jeho posouzení jednání společnosti JčP na základě českého zákona o ochraně hospodářské soutěže není v rozporu s přístupem Evropské komise k podobným dohodám.

Odůvodnění výše pokuty

Podle § 14 odst. 4 zákona je Úřad oprávněn za porušení ostatních povinností uvedených v tomto zákoně uložit soutěžitelům pokutu až do výše 10 mil. Kč nebo do výše 10% z čistého obratu za poslední ukončený kalendářní rok. Jestliže je prokázán majetkový prospěch soutěžitele v důsledku porušení povinností podle tohoto zákona, uloží se mu pokuta nejméně ve výši tohoto prospěchu.

V daném případě nelze majetkový prospěch, který případně účastníkovi správního řízení vznikl, vyčíslit. Majetkovým prospěchem se rozumí takový penězi vyčíslitelný prospěch, který by JčP nezískaly, kdyby se předmětného protisoutěžního jednání nedopustily. Správní orgán dospěl k závěru, že jakékoli propočty o výši případně získaného majetkového prospěchu by byly pouze hypotetické, a tudíž jako podklad pro rozhodování nepřijatelné. Úřad proto při určení výše pokuty vycházel z věty první § 14 odst. 4 zákona a stanovil pokutu ve vazbě na čistý obrat. Čistý obrat společnosti JčP za r. 1998 činil více než 1 miliardu Kč, ztráta přesáhla 150 milionů Kč. Desetiprocentní hranice obratu se týká celkového obratu, nikoli pouze obratu za dotčené výrobky. Úřad při určení konkrétní výše pokuty za porušení § 3 odst. 1 zákona použil správního uvážení, přičemž přihlédl k těmto kritériím a zásadám:

- závažnost porušení zákona, typ skutkové podstaty - dohody o cenách podle § 3 zákona jsou považovány za závažné porušení zákona. Dohody nejen mohly vést, ale i vedly k omezení hospodářské soutěže. Na druhou stranu vertikální dohody nezpůsobují tak značné narušení soutěže, jak tomu bývá u dohod horizontálních.
- délka porušování zákona - § 3 odst. 1 zákona je porušován od r. 1996 dosud, jde tedy o porušení zákona trvající déle než 3 roky.
- zásada proporcionality - výše pokuty je proporcionální k závažnosti porušení zákona,
- zásada nediskriminace - výše pokuty je porovnatelná s pokutami uloženými v obdobných případech za uzavření zakázané dohody o cenách,
- důležitost trhu, postavení JčP na trhu – pivo patří z hlediska zákazníků k důležitému zboží, podíl JčP na tomto trhu není zanedbatelný,
- JčP byly iniciátorem dohod a tvůrcem distribuční sítě,
- polehčující okolností je to, že ze strany JčP šlo o první porušení zákona,
- pozitivně je hodnoceno, že závadné smlouvy budou k 30. 9. 1999 ukončeny, i když důvody jejich vypovězení jsou jiné, než by bylo úsilí o odstranění nesouladu smluv se zákonem o ochraně hospodářské soutěže,

- omluvou za protiprávní jednání účastníka řízení nemůže být ani poukaz na skutečnost, že smlouvy připravil dřívější management společnosti. Právní kontinuita společnosti JČP trvá a jak bylo zjištěno, závadné smlouvy byly užívány i v závěru roku 1998, kdy již JČP řídilo nové vedení,
- negativně je hodnoceno, že JČP poskytly Úřadu nepravdivé informace pokud jde o počet závadných smluv, počet smluvních typů a poskytly výkaz zisků a ztrát za jiné období, než za jaké byl požadován. Pokud by tato záměna nebyla pracovníky Úřadu zjištěna, čistý obrat jako základ pro stanovení výše pokuty by byl značně podhodnocen.

Úřad uložil pokutu ve výši uvedené ve výroku rozhodnutí, neboť uložení pokuty je jedním z prostředků k zajištění, aby pravidla hospodářské soutěže byla ze strany soutěžitelů respektována. Uložená pokuta vystihuje dvě základní funkce právní odpovědnosti, a to funkci represivní - postih za porušení povinností stanovených zákonem a funkci preventivní, která směřuje k předcházení porušování zákona. Ve shora uvedeném kontextu považuje Úřad uloženou pokutu za sankci odpovídající prokázanému protisoutěžnímu jednání.

Ze všech shora uvedených důvodů Úřad rozhodl tak, jak je ve výroku uvedeno.

Poučení o opravném prostředku

Proti tomuto rozhodnutí může účastník řízení podle § 61 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb. podat rozklad k předsedovi Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže prostřednictvím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, a to do 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí. Včas podaný rozklad má odkladný účinek.

JUDr. Eliška Balaščíková,
pověřená řízením
IV. výkonného odboru

Rozhodnutí obdrží:

JUDr. Rudolf Šubrt, advokát
KLEIN ŠUBRT DOŠKOVÁ advokátní kancelář, v. o. s.
Vinohradská 37
120 00 Praha 2

Jihočeské pivovary, a. s.
Karolíny Světlé 4
370 54 České Budějovice